

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

УДК 39(477)+(470.45)

ДИТЯЧИЙ ФОЛЬКЛОРНИЙ КОЛЕКТИВ: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ, ПРИНЦИПИ РОБОТИ, РЕПЕРТУАРНА ПОЛІТИКА

Сінельніков І.Г.

Київський національний університет культури і мистецтв

Стаття присвячена методиці роботи з дитячим фольклорним ансамблем. Зокрема, автор акцентує увагу на питанні організації дитячого фольклорного колективу, окреслює основні методичні принципи і завдання виховної і вокальної роботи з дітьми у фольклорному колективі. Окрему увагу автор приділяє питанню формування репертуарної політики дитячих фольклорних ансамблів.

Ключові слова: музичний фольклор, дитина, виховання, фольклорний ансамбль, народна манера співу.

Постановка проблеми. Фольклорний дитячий колектив – синтезоване мистецтво, що об'єднує в собі пісню, танець, хоровод, народну гру, інструментальну музику, пантоміму, декламацію; мистецтво, основним завданням якого є розвиток творчості, музичних здібностей, освітнього рівня дітей. Безперечним є те, що «...на сьогодні набувають популярності дитячі фольклорні ансамблі, дівочі, парубочі. Актуалізація їхньої діяльності викликана необхідністю виховання молоді різних вікових категорій у контексті українських духовних і моральних цінностей, традиційного культурного світогляду» [1, с. 14]. Наведемо також думку доктора мистецтвознавства професора С.І. Грици: «Фольклор, крім усього, могутній фактор спілкування, соціальної адаптації. І ця його риса в умовах гострого на сьогодні дефіциту спілкування підносить його цінність і соціальну значимість» [5, с. 200].

До того ж «...логічно і структурно організована музика пісенно-ігровою дитячого фольклору передовсім впливає на емоційну сферу дитини... Емоційний стан загострює, робить яскравішим сприйняття дитиною оточуючого світу і самого себе. Приносячи задоволення і радість, спираючись на емоційність, образність, музичність, дитячий музичний фольклор як самобутнє культурне явище... дає малюкам змогу розвивати закладені самою природою музичні задатки, розкривати творчий потенціал, проявляти відчуття відповідальності за збереження культурної спадщини свого народу» [2, с. 9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання роботи з дітьми у фольклорному ансамблі сьогодні активно досліджують і опрацьовують такі знані в Україні та інших країнах СНД практики і науковці, як: С. Садовенко, О. Мілевська, М. Пилипчак, Г. Сисоєва, І. Бонковська, В. Ковальчук, В. Осадча, С. Карпенко та ін. Усі названі фахівці зауважують, що створення дитячого фольклорного ансамблю вимагає від викладача (керівника, організатора) знань з народного мистецтва і творчості, розуміння багатоманітності його жанрів і регіональних особливостей, вміння робити детальний аналіз пісенного матеріалу, прослуховувати і вивчати записи народних пісень, шукати оптимальні засоби і методи засвоєння активного репертуару.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Актуальність піднятої нами теми є очевидною. Перш за все по причині небувалого фольклорного руху, який ми спостерігаємо у повсякденному стремлінні до музичної автентики як численних шанувальників народного співу, так і фольклористів-професіоналів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Отже, спробуємо сформулювати основні, на наш погляд, принципи і деякі правила роботи із дітьми у фольклорному ансамблі, опрацювання з ними народної манери співу, адже нові форми освоєння фольклору висувають і нові завдання, які необхідно пов'язувати з глибоким розумінням сучасних процесів, неминучих, а під час і безповоротних.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дуже важливим у роботі із дитячим фольклорним колективом є бережливе ставлення до народної пісні, адже в наш час багато музичного матеріалу «перекроюються», змінюється ритм, музична інтонація, діалект, а в кінцевому результаті – і зміст. Тому однією із найважливіх художніх проблем у виконавській практиці є пошук ефективних засобів і методів перенесення народних пісень із побутових умов на сцену з мінімальною шкодою для автентичного музичного матеріалу.

Відбір творів для розучування з дітьми у фольклорному колективі і формування репертуару завжди було і є досить гострою практичною проблемою. Відбір репертуару – процес творчий, що вимагає знань законів сприйняття і вміння моделювати поєднання пісень різних жанрів. Керівник фольклорного колективу також повинен знати закономірності музично-співацького розвитку дітей і вміти передбачити динаміку цього розвитку. Переконані в тому, що підбираючи музичний матеріал, потрібно враховувати його доступність і відповідність до музично-творчого рівня даного колективу. Відомо, що стомлюваність співаків різко підвищується, якщо вивчення пісні є занадто складним і методика проведення занять непродуманою.

Щодо репертуару дитячого фольклорного ансамблю: складаючи його, потрібно використовувати пісні різних жанрів, адаптувати його для дитячого виконання з урахуванням їхніх вокаль-

них даних і психологічно-фізіологічних можливостей: «До репертуару дитячих і молодіжних ансамблів належить включати ігрові форми музикування, а саме: дитячі пісні, поєднані з хором танками, театралізованими формами, як наприклад: «Просо», «Кривий танець», «Король», «Гра в Шума», «Горобейко», «Зайчик», «Галка», освоєння відповідних дитячих сценок, скоромовок, рухів тощо» [1, с. 15]. Переконані в тому, що в роботі із дитячим фольклорним колективом слід дотримуватися традиційної манери співу/виконання, в репертуар включати народні пісні / музичні твори різних регіонів України, але основу має складати місцевий (із регіону побутування колективу) пісенно-танцювальний фольклор.

Ще однією особливістю формування репертуару дитячих фольклорних колективів є те, що «...в умовах сучасного фольклористичного руху популяризується виконання українських народних обрядових дійств молодіжними і дитячими фольклорно-етнографічними колективами:

1. календарних обрядів (весняних, літніх, жнивних, осінніх, різдвяно-новорічних), а також дитячих і підліткових обрядових та ігрових форм (зустріч весною птахів, спів веснянок – закличок, закликання дощу, дитячі щедрування, віншування тощо);

2. репрезентація в театральних формах звичаїв молодіжних зібрань і дозвілля (вечорниць, досвіток, різних забав, вуличних розваг, дитячих і підліткових ігор та забавлянок);

3. виконання ритуалів ініціації (посвячень) – пострижин, коронування на парубка, народження майстра, введення в посаду тощо;

4. виконання дитячо-підліткових інструментальних форм на традиційних інструментах, що нині побутують (свистунець, пищик, деркач, фуркало, бубонець, шумові інструменти тощо)» [1, с. 15–16].

Погоджуючись із сучасними фольклористами – практиками і враховуючи усе вище зазначене, зауважимо, що фольклорний ансамбль не може існувати як окрема і єдина форма роботи з дітьми: паралельно мають проводитися заняття із суміжних дисциплін (постановка голосу/спів, побутова хореографія, фольклорні інструменти, народна музична творчість та ін.). Тільки у такому випадку можна добитися необхідного результату, інакше – навчання у фольклорному колективі, а отже – і формування музичних здібностей (а решті решт – особистості дитини) буде однобоким. «Можливо, колектив буде виглядати привабливо, але при більш детальному аналізуванні наглядно вимальовуються прогалини як у постановці голосу, так і у хореографії, і в регіональній приналежності того чи іншого твору. Робота повинна бути систематичною і правильно спланованою» (тут і далі переклад з російської мови авторський) [3].

Щодо організаційних питань створення дитячого фольклорного колективу, зауважимо, що основним принципом залучення дітей до творчої діяльності у фольклорному колі є принцип добровільності; переконані: про набір учасників фольклорного ансамблю на конкурсній основі не може йти мови – сюди приходять діти різного віку і з різними вокальними даними, усі, хто бажає. Інтонацію, тембр, відчуття ритму з'ясовуємо по ходу першого заняття – репетиції фольклорного

ансамблю, на яку приходять усі бажаючі. Прослуховування дітей проводиться по-одному, за допомогою відомої для дітей пісеньки або якогось легкого музичного матеріалу (розспівки), бажано під акомпанемент.

Важливим є те, що перша репетиція має бути яскравою, щоб запам'ятатися дітям і створити в них на підґрунті так званої «ситуації успіху» бажання ще раз прийти на репетицію колективу, а отже – залучитися до фольклористичної діяльності. Отже, ще одним педагогічним принципом роботи з дітьми у фольклорному колективі є «принцип створення атмосфери психологічної комфортності дітей під час психолого-педагогічного діагностування та під час проведення занять» [2, с. 91]. Тому на першій репетиції дитячого фольклорного ансамблю можна вивчити традиційну гру із неважким вокальним супроводом, розучити простий побутовий танець, пограти на найпростіших шумових і ударних інструментах.

Потрібно не забувати, що перша зустріч із дітьми на репетиції фольклорного колективу має вагомим значення для вирішення організаційних питань і визначення основних законів дисципліни на увесь подальший репетиційно-концертний період творчої діяльності колективу, а саме: діти мають запам'ятати, що репетиція проводиться при будь-якій кількості учнів і завжди починається вчасно. Це мобілізує дітей, привчає до відповідальності, створює відчуття систематичності, а отже – результативності творчої діяльності.

У питанні репетиційної роботи дитячого фольклорного ансамблю важливо проаналізувати дві основні форми занять, які традиційно використовуються фольклористами – практиками в репетиційно-навчальному процесі: це гра і імпровізація. Гра – це форма відпочинку, а також засіб для виховання дітей, передача їм необхідного життєвого досвіду. Це невід'ємна частина культури народу, в який простежуються традиції минулого і сьогодення. «Історично пов'язаний з підготовкою молодого покоління до дорослого життя, ігровий жанр дитячого музичного фольклору ілюструє дії дорослих, дає найбільш повний вихід емоційної енергії і темпераменту дітей» [2, с. 65]. У своїй сукупності традиційні народні ігри і забави демонструють багатий зміст і різноманітність форм.

Ця форма роботи у фольклорному колективі є надзвичайно цікавою для дитячого сприйняття: діти непомітно для себе входять у світ метроритму, мелодики, рухів. До речі, «...серед традиційних народних дитячих ігор особливо багато рухових, у яких драматизація поєднується із змаганнями – біганням навздогін, наввипередки, пошуком, прориванням кола чи «ланцюга», що є характерним для веснянок, гаївок, русальних ігор – пісень. Рухові ігри навчають дітей різних видів рухів, допомагають у подоланні навіть деяких фізичних вад», адже «...засвоєння дітьми виражальних, дійових, асоціативних, традиційних рухів у єдиній системі суттєво впливає на виконавські (акторські) та музичні здібності дітей, вдосконалює координацію рухів, дозволяє досягти високої емоційної виразності у відтворенні характеру, образу, закладених у фольклорних піснях, танцювальних, музично-ігрових зразках. Вони допомагають дітям сформувати вміння

узгоджувати різні види музичних дій (одночасно відтворювати задану мелодію у співі, відповідно емоційно рухатися, виконувати ігрове завдання, імпровізувати) [2, с. 66, 90].

Усе вище сказане надзвичайно актуалізується, коли дослухаєшся до думки – фактично крику відчаю – відомого українського лікаря – педіатра Євгена Комаровського: «Діти перестали навчатися у дорослих, дорослі не спілкуються із дітьми – з ними спілкуються гаджети... Діти мало рухаються, сидять, втупившись у комп'ютери, у них епідемія ожиріння... Діти перестали навчатися життю у батьків, і росте покоління із зовсім іншими правилами, з величезними психологічними проблемами, на які не встигають реагувати ні педагогіка, ні психологія, ні психіатрія, ні медицина» [6, с. 3].

Додамо також, що ролі українського дитячого музично-ігрового фольклору у формуванні молоді особистості і розвивально-терапевтичній функції українських дитячих музичних ігор присвячений навчально-методичний посібник Світлани Садовенко [2], яка, підсумовуючи, стверджує: «Засобами українського музично-ігрового фольклору, за допомогою прийому діючої співучасті дітей, легко моделювати фрагменти життя через моделювання гри, пов'язувати реальні стосунки дітей та дорослих з ігровою ідеєю, залучати малят до пошукової діяльності, самостійності, розвивати їхню фантазію, образне мислення. Широке застосування народних музичних ігор у педагогічній практиці сприяє реалізації основних принципів гуманізації, виявленню уваги, підтримки й поваги до дітей...» [2, с. 69].

Імпровізація, як форма занять у дитячому фольклорному колективі, є менш розповсюдженим прийомом організації фольклористичної діяльності дітей. Ця форма використовується частіше у дорослих колективах, що мають певний виконавський досвід. Але на початковому етапі у фольклорі імпровізація може бути у ігрових піснях, колядках, щедрівках, посівальних віншуваннях, весняних закличках, у найпростіших хороводних і обрядових піснях. Не обов'язково одразу вимагати у дітей чистоти інтонування: діти інтуїтивно знаходять свою партію, відпрацьовують свою індивідуальність: «...саме дитяча психологія, їх відкритість, сприйнятливості дозволяють імпровізувати під час гри і навпаки, грати під час імпровізації» [3].

Думаємо, ключовим словом у попередніх тезах є «індивідуальність», адже фольклорний ансамбль є колективом творчих індивідуальностей, тому в роботі керівника колективу надзвичайно важливим є індивідуальний підхід до кожного маленького виконавця – артиста – творця. Таким чином, формулюємо ще один педагогічний принцип роботи у дитячому фольклорному колективі – «принцип врахування індивідуальних якостей кожної дитини (фізичних, психологічних, вікових)» [2, с. 91]. У процесі репетиційної роботи необхідно виявити природні дані дитини, розвинути їх і розкрити. При індивідуальному підході необхідно зберегти природність кожного учасника, починаючи від голосу і закінчуючи пластикою. Самобутність і індивідуальність кожного учасника колективу створюють яскраве творче обличчя ансамблю в цілому.

Репетиційну роботу слід поєднувати із концертами, участь в яких демонструє усі можливості колективу, виявляє його згуртованість, музикальність, сценічність, емоційність. До того ж концертні виступи мають велике виховне значення. До кожного концертного виступу ансамбль готується спеціально: проводяться репетиції, завершенням цього процесу є генеральна репетиція, на якій проводиться прогін програми, відпрацьовуються мізансцени, вхід, вихід, ведення програми. Інколи концерт може супроводжуватися розповіддю або коментарями про твори, що звучать на сцені, або про сам колектив. Розмова з аудиторією полегшує налагодження контакту із глядачами і слухачами, сприяє кращому сприйняттю сценічного музичного матеріалу. Бесіда не повинна бути задовою, це може втомити аудиторію. Її мета – пропаганда народної пісні і музики. Вести бесіду може сам керівник, йому можуть допомагати діти – ведучі.

Щодо концертної діяльності дитячого фольклорного колективу зауважимо також, що корисним буде запис виступів ансамблю і формування певної фонотеки записів цих виступів: це допоможе аналізувати творчий зріст фольклорного колективу, а також побачити усі недоліки винесення фольклорного матеріалу на сцену, що допоможе знайти шляхи їхнього подолання. Проводити концерти слід систематично: не так часто, але й не дуже рідко. Перші обставини перетворюють концерти для дітей у буденну справу і нівелюють новизну вражень; другі – «розхолоджують» колектив.

Систематичними і регулярними мають бути також і репетиції дитячого фольклорного колективу, адже це закладено ще в один педагогічний принцип роботи фольклориста – педагога – практика – «принцип технологічності і послідовності процесу оцінки та збільшення обсягів навантаження і складності поданого навчального (музично-фольклористичного) матеріалу» [2, с. 91]. У всебічному розвитку дітей у фольклорному колективі вагому роль відіграють і такі умови, як: ознайомлення дітей з українськими фольклорними традиціями через створення атмосфери комфорту та ігрових ситуацій, спрямованих на їх опанування та засвоєння; добір для проведення музичних занять та адаптація відповідного репертуару, представленого різними видами та формами українського музично-ігрового дитячого фольклору, у тому числі народними хороводами, танцями, музичними іграми, піснями, обрядами тощо; залучення дітей до фольклорної музичної діяльності, насиченої імпровізаційними та творчими компонентами, в тому числі драматизаціями (театралізацією) забав, ігор, обрядів, музичних казок; а також проведення занять у різноманітних формах українського музичного фольклору (посиденьок, водіння кози, щедрювань, передирок, мирилок і т. ін. [2, с. 92].

Одним із важливих аспектів роботи у фольклорному дитячому колективі є робота над вокально-виконавською манерою. Манера народного співу виникла із живої розмовної інтонації. Тому при навчанні співу слід зберігати образну народну мову, основні особливості місцевого говору (діалекту), характерне фонетичне зафарблення, манеру звуковедення, на яку впливає му-

зичний склад пісні. З давніх давен у народному побуті спів передавався за принципом «від старшого – до молодшого»: по мірі того, як дитина підросла, діапазон голосу розширювався природним шляхом, репертуар поступово ускладнювався, розвивався голос і слух. На жаль, така спадкоємність сьогодні майже втрачена, викладачу (керівнику фольклорного колективу) необхідно вчити дітей на власному прикладі, прищеплюючи основи народного співу.

Від розмовної інтонації походять характерні виконавські прийоми: ковзання, скати, форшлаги, барвіста гра словами. Отже, при первинній постановці голосу у народній манері краще починати із розмовного інтонування: необхідно промовляти тексти народно-музичних творів у правильному ритмі, із вільними не напруженими зв'язками. Не кричати, спокійно, як би наспівуючи. Тільки після цього можна спробувати наспівувати мелодію, але, знову ж таки, спокійно і неголосно. Таким чином, головним методичним прийомом і принципом в навчанні народному співу є розмовна манера співу, тобто установка «співати так, як говориш».

Досвід відомих українських практиків – керівників фольклорних дитячих колективів підказує, що долучати дітей до фольклористичної діяльності і навчання співу в народній манері потрібно у віці 4–6 років – саме в цей час розвитку дитини відмінності між розмовною інтонацією (мовою) і співом є незначними. «В цей період звучання дитячого голосу відповідає певній нормі народного звуковидобування. Однак практика показує, що проблема правильного звуковидобування і звуковедення не може вирішитися сама собою, особливо тоді, коли приймаються в колектив усі діти без відбору» [3]. Наприклад, частими є випадки, коли у дітей погано налагоджена координація слуху і голосу. Це може проявлятися по-різному: одні не можуть повторити жодного звуку, другі – співають два – три звуки, але мають досить обмежений діапазон, треті можуть співати свою партію сольню, але губляться при співі в ансамблі. Тому перед тим, як почати займатися з дітьми, фольклорист – керівник колективу має вивчити специфіку дитячого голосу, його будову, розвиток, і відповідно цього планувати свої заняття диференційовано і з великою обережністю, враховуючи поетапні вікові особливості розвитку дитячого голосу, обережно підбирати репертуар, вокально-технічні вправи на розвиток ритму, слуху, дихання, ансамблю, строю, дикції, нюансів і т. ін.

«Тут потрібна скрупульозна послідовність... Важливо привчити себе до стриманості і терпіння, навчитися робити чорнову роботу грамотно, послідовно вивчати і накопичувати вокально-педагогічні факти, на них спиратися і з них виводити свою послідовну методику, що буде характерною і специфічною для даного конкретного колективу, ... робота керівника має бути наповнена гуманним і обережним ставленням до дитячого голосу...» [4, с. 8]. Однак часто в умовах намагання отримання швидкого результату і гарного сценічного подання сили, яскравості, виразності народних пісень керівники дитячих колективів занадто перенапружують ще не сформовані дитячі голоси, як результат – не отримують по-

зитивних результатів їх розвитку. Не достатньо володіючи механізмом дихання, діти починають форсувати звук; ще не сформовані голосові м'язи не можуть витримати такого надприродного навантаження, – з'являється хрип, сип, це в свою чергу спотворює інтонацію і стрій, порушує рівноваженість ансамблю, зникає легкість, летючість і світлість, притаманні дитячому звучанню.

Отже, найважливішим правилом в роботі з дитячим фольклорним колективом є послідовність. Головне – пам'ятати про природу дитячого голосу. На приклад, невірне звуковидобування у дитини може з'явитися внаслідок невірного резонування – на приклад, глоткою, або внаслідок невірного положення язика або внутрішньої скуютості. Для того, щоби зняти загальне напруження, необхідно зрозуміти основоположні моменти вокально-ансамблевої роботи з дітьми, а саме: перед початком заняття необхідно зняти внутрішню напругу, відчуті психологічну і фізичну розкутість; співати лише «своїм» голосом, зберігаючи природне зафарблення, свій тембр; тому починати спів потрібно у зоні примарних звуків, спокійно, уникаючи крайніх звуків діапазону; співати на диханні з опорою на діафрагму; вміти відчувати взаємозв'язок дихання і звукової хвилі; співати відкритим грудним резонатором; при цьому необхідно одразу припиняти резонування горлом або глоткою, – такий звук є динамічно сильним, але тембр стає штучним, неприродним, часто – зовсім не гарним; співати у високий співацький позиції, котра досягається за рахунок купола (так званий «зевок» – підняття піднебіння і язичка); співати так, як говориш, тобто артикуляція повинна бути чіткою і м'якою, як при розмові (отже, викладачеві – фольклористові у вокальній роботі із дітьми потрібно постійно використовувати зв'язок мовного стереотипу і співацького).

Зауважимо ще на кількох важливих моментах вокальної роботи в дитячому фольклорному колективі. Отже, розвивати голос слід в межах примарних тонів, тобто вдосконалювати звучання найбільш природних звуків, поступово розширюючи діапазон. Народні пісні з їх мелодійністю і зручним діапазоном є сприятливим підґрунтям для природного розвитку дитячих голосів. Працювати потрібно в певному діапазоні, використовуючи мелодійний матеріал, особливо на початкових етапах навчання. Не ускладнювати мелодійний матеріал (тобто не збільшувати діапазон), при цьому поступово підвищувати вимоги і усвідомлення дитиною музичного матеріалу. Домагатися оптимізації тембру (тобто досягнення найкращого тембру), багаторазово відпрацьовувати основні якості звучання (близький посыл звуку, дзвінкість, співучість звуку, компактність звучання і т. ін.), удосконалювати їх і закріплювати у повторенні.

Розвиваючи голос і навички народно-ансамблевого виконання на основі розмовної манери, керівник повинен добре знати будову співацького апарату і фізіологію співацького процесу, який в основі своїй відбувається у всіх дітей однаково. На приклад, потрібно пам'ятати, що на першому етапі розвитку дитячого голосу (сім – десять років) голоси хлопчиків і дівчат здебільшого є однорідними, тому розподіл на перші і другі голоси

має бути досить умовним, адже голосовий апарат є ще не сформованим, дихання – поверховим. Отже, робота із дитячим голосом в цей період має бути надзвичайно обережною і дбайливою.

Оволодіння технічними прийомами з часом має перейти в автоматичний режим і відійти на другий план. В кінцевому результаті уся увага виконавців має сконцентруватися на образному розумінні фольклорного твору і його сценічного варіанту. Отже, до роботи із звуком потрібно підходити через емоцію, що є особливо важливим у роботі з дітьми: на перших періодах вокальної роботи не стільки використовувати певні методичні принципи, скільки формувати звук за допомогою емоційно-художньої уяви.

Керівник дитячого фольклорного колективу має заохочувати дітей, підкреслювати їхні сильні сторони і не приділяти занадто багато уваги недолікам, – діти мають хотіти відвідувати фольклорний колектив, бути його частиною. Тому заняття з народного вокалу і репетиційно-концертна діяльність ансамблю мають стати складовими так званої «зони психологічного комфорту» для дітей – учасників колективу. Навчання у фольклорному колективі обов'язково має бути пов'язаним із сценічними виступами, колективна робота поєднуватися із індивідуальною (робота над розвитком індивідуальних здібностей і над недоліками); діти мають привчитися слухати себе (так корегується вокальний слух) і самостійно працювати (декламація слів пісні, промовляння скоромовок на примарних тонах, контролювання правильного відкриття роту і т. ін.).

Серед усіх співацьких навиків особливу увагу слід приділяти роботі над звуковидобуванням: діти мають зрозуміти і привчитися співати природньо, світлим звуком, без напруги і крику. Крикливий спів спотворює природний тембр голосу, негативно впливає на інтонацію, згубно відбивається на голосових зв'язках дитини. Для відпрацювання співацьких навиків потрібно використовувати не лише певний пісенний репертуар, але й спеціальні вправи – розспівування.

Вправи слід підбирати так, щоб вони були різноманітними за методичними матеріалами і технічними завданнями, а саме: розвивати голос, розширювати його діапазон, зміцнювати дихання, налаштовувати на високу позицію, відпрацьовувати кантилену, рівність голосу, його рухливість, чіткість дикції і т. ін.

Починати потрібно із найпростіших вправ, що мають невеликий діапазон і зручну теситуру, потім – ускладнювати. Ніколи не потрібно починати вправи із голосного співу, усі вправи мають виконуватися у певному, вибудованому практикою роботи саме із цим колективом або вокалістом – виконавцем, порядку і постійно поповнюватися цікавими новими зразками.

Працюючи із фольклорним колективом, необхідно пам'ятати, що це колектив із єдиною манерою звуковидобування і звуковедення, що передбачає єдине темброве зафарблення, єдину манеру промовляння голосних звуків, близьке посилення звуку. Однак спів у фольклорному ансамблі передбачає не лише колективну творчість, але й органічне поєднання індивідуальностей, вміння долучити свій голос до загального звучання, співвідносити свої дії із діями інших учасників колективу. Тому керівник має звертати постійну увагу не лише на унісонний ансамбль, але й слідкувати за динамічним (злитність голосів за силою звучання), ритмічним (особливо у танцювальних піснях, піснях із важким ритмом чи огласовкою), темповим (єдність темпового виконання), тембровим, дикційним ансамблем.

Висновки з даного дослідження і перспективи. Ми окреслили основні складові методики роботи із дитячим фольклорним колективом, зрозуміло, що тема, винесена нами в назву статті, є надзвичайно цікавою, актуальною і мало дослідженою в українській практичній фольклористиці. Думаємо, що піднята нами проблематика створення, формування репертуарної політики, вокальної роботи у дитячому фольклорному колективі заслуговує на подальше детальне методичне опрацювання.

Список літератури:

1. Павленко І.Я. Вокальні ансамблі сучасного побутування (жанрові особливості) / Павленко І.Я. Хрестоматія з українського народнопісенного виконавства (з методичними поясненнями і коментарями): навч. посібник / І.Я. Павленко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – С. 14–18.
2. Садовенко Світлана. Розвиток музичних здібностей засобами українського фольклору: Навчально-методичний посібник / С. Садовенко. – К., 2008. – 128 с.
3. Лунева Е.В. Особенности организации детского фольклорного ансамбля в сельской музыкальной школе (школе искусств) / Е. Лунева [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://research-journal.org/pedagogy/osobennosti-organizaciya-detskogo-folklornogo-ansamblya-v-selskoj-muzykalnoj-shkole-shkole-iskusstv/>
4. Бердникова Л.А., Сергеева П.А. Вокально-хоровая работа в детском фольклорном коллективе / Л. Бердникова, П. Сергеева [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://window.edu.ru/catalog/pdf2txt/412/37412/14425?p_page=1
5. Грица С.І. Фольклор і сучасність. Відродження народнопісенних джерел / Грица Софія. Трансмісія фольклорної традиції: Етномузикологічні розвідки / С.І. Грица – Київ – Тернопіль, 2002. – С. 198–205.
6. Інтерв'ю Дмитра Гордона із Євгеном Комаровським // Бульвар Гордона: щотижнева всеукраїнська газета. – Київ. – № 23(631). – Червень 2017. – С. 1–3, 6.

Синельников И.Г.

Киевский национальный университет культуры и искусств

ДЕТСКИЙ ФОЛЬКЛОРНЫЙ АНСАМБЛЬ: МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ, ПРИНЦИПЫ РАБОТЫ, РЕПЕРТУАРНАЯ ПОЛИТИКА

Аннотация

Статья посвящена методике работы с детским фольклорным ансамблем. В частности, автор акцентирует внимание на вопросе организации детского фольклорного коллектива, определяет основные методические принципы и задачи воспитательной и вокальной работы с детьми в фольклорном коллективе. Особое внимание автор уделяет вопросу репертуарной политики детских фольклорных ансамблей.

Ключевые слова: музыкальный фольклор, ребенок, воспитание, фольклорный ансамбль, народная манера пения.

Sinelnikov I.H.

Kyiv National University of Culture and Arts

CHILDREN'S FOLKLORE ASSEMBLY: METHODOLOGY OF ORGANIZATION, PRINCIPLES OF WORK, REPERTY POLICY

Summary

The article is devoted to the method of work with children's folklore ensemble. In particular, the author focuses attention on the organization of children's folklore group, outlines the main methodological principles and tasks of educational and vocal work with children in the folklore group. The author focuses on repertoire of children's folk ensembles.

Keywords: musical folklore, child, upbringing, folk ensemble, folk style of singing.